

กิจกรรมการแปรงฟันและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ประเทศไทย

วรรณะ พิพรชัยกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เสมอจิต พิพรชัยกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ทรงชัย รุติโสภกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อังคณา เขียวมนตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นุชนรี อัครชนินายก

อาจารย์ ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นงนุช อาภาสุวรรณ

นักวิชาการสุศึกษา ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วาลิ ชุตติ

นักวิชาการศึกษา ฝ่ายทันตสาธารณสุขชนบทภาคใต้
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภัทราภรณ์ หงษ์สอาด

เจ้าหน้าที่วิจัย ฝ่ายทันตสาธารณสุขชนบทภาคใต้
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ติดต่อเกี่ยวกับบทความ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทันตแพทย์วรรณะ พิพรชัยกุล
ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อ.หาดใหญ่ สงขลา 90112

โทรศัพท์: 074-429875

โทรสาร: 074-429875

อีเมล: wattana.p@psu.ac.th, pwattana@hotmail.com

แหล่งทุนสนับสนุน :

สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

จากปัญหาฟันผุที่พบมากในเด็กวัยเรียน จึงมีการดำเนินโครงการเฝ้าระวังด้านทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 กิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งในโครงการนี้คือการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียน อย่างไรก็ตาม ยังคงพบว่ามีนักเรียนส่วนหนึ่งไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมการแปรงฟัน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระบบการแปรงฟันในโรงเรียนประถมศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการศึกษาแบบตัดขวาง โดยสุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา 90 โรงเรียน โดยวิธีสุ่มแบบเป็นลำดับขั้น เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการแปรงฟันที่โรงเรียน และปัจจัยต่าง ๆ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างกับครูและมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบางโรงเรียนที่พบว่ามีโครงการทันตสุขภาพอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนร้อยละ 97.0 มีกิจกรรมการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน กว่ร้อยละ 90.0 ของครูมีทัศนคติที่ดีกับกิจกรรมการแปรงฟันที่โรงเรียน และรู้สึกพอใจกับกิจกรรมการแปรงฟันที่จัดอยู่ ในขณะที่การจัดการอย่างเป็นระบบ อันได้แก่ การจัดให้นักเรียนได้แปรงฟันในพื้นที่ที่ใกล้กับแหล่งน้ำสำหรับแปรงฟัน การจัดสถานที่สำหรับเก็บอุปกรณ์การแปรงฟันในห้องเรียนให้เป็นระเบียบ การมีครูหรือผู้นำนักเรียนเป็นผู้ดูแลชี้แนะหรือกระตุ้นการแปรงฟัน การให้สัญญาณเพื่อการเตรียมพร้อมในการทำกิจกรรม และการควบคุมเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม มีผลทำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก พบว่าการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบจะสัมพันธ์กับจำนวนโรงเรียนที่มีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแปรงฟันมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า การจะให้กิจกรรมแปรงฟันดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารต้องมีนโยบายชัดเจน ครูต้องดูแลใกล้ชิดต่อเนื่อง มีการนิเทศติดตามจากสถานื่อนามัย สรุปได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีกิจกรรมการแปรงฟัน ระบบการแปรงฟันที่ชัดเจน ทำให้มีนักเรียนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนมีกิจกรรมด้านทันตสุขภาพที่ดีประสบผลสำเร็จคือ ต้องมีความร่วมมือที่ดีจากทุกฝ่าย ทั้งจากครู ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Original Article

Tooth Brushing Activities and Related Factors among Primary Schools in Songkhla, Thailand

Wattana Pithpornchaiyakul

Assistant Professor
Department of Preventive Dentistry
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Samerchit Pithpornchaiyakul

Assistant Professor
Department of Preventive Dentistry
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Songchai Thitasomakul

Assistant Professor
Department of Preventive Dentistry
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Angkana Thearmontree

Assistant Professor
Department of Preventive Dentistry
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Nuchnaree Akarachaneeyakorn

Lecturer
Department of Preventive Dentistry
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Nongnuch Arkasuwan

Health Educator
Department of Preventive Dentistry
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Walee Chukadee

Educator
Rural Oral Health Centre of Southern Thailand
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Pataraporn Yongstar

Researcher
Rural Oral Health Centre of Southern Thailand
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University

Correspondence to:

Assistant Professor Wattana Pithpornchaiyakul
Department of Preventive Dentistry
Faculty of Dentistry, Prince of Songkla University,
Hatyai, Songkhla 90112
Tel: 074-429875
Fax: 074-429875
E-mail: wattana.p@psu.ac.th, pwattana@hotmail.com

Financial supported by The Institute of Research and Development for Health of Southern Thailand

Abstract

The oral health surveillance program has been developed since 1988 to solve dental caries and oral disease problems. One important activity in this project was the after lunch tooth brushing activity. However, there were some children who did not regularly participate in this activity. This study was conducted to determine the brushing activity system and the related factors using a cross-sectional study. Ninety primary schools in Songkhla province of Thailand were sampled using a multistage sampling technique. Data about brushing activities were gathered by observation and teacher interview. Afterwards, teachers and administrators of four schools which had oral health activities systematically and continuously were in-depth interviewed. This study found that 97% of schools had the after lunch brushing activities. More than 90% of teachers had good attitude and were satisfied with these activities. To conduct a systematic brushing activity; short distance between brushing area and water source, brushing material storage in classrooms, signal for brushing preparation, being monitored by leaders or teachers, and control of brushing time were found to be statistically significantly related to the schools which high number of students participated in the activities ($p < .05$). From the in-depth interview, the brushing activities could be effectively conducted because of strong school policies, high attention of the teachers continuously, and monitoring by health workers. This study concluded that there were tooth brushing activities in most of the schools. The systematic brushing activities affected on having a high number students participating in the activities. The relationship and cooperation between students, teachers, school administrations, parents, community, and related organizations were important factors required for the success of the oral health activities in schools.

Key words: brushing; children; school